

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A. Να μεταφράσετε το παραπάνω απόσπασμα

Βλ. φροντιστηριακές σημειώσεις.

B1. Από ποια σημεία του κειμένου μπορεί να θεωρηθεί ότι ο Δημοσθένης ασκεί προσεκτική κριτική στη συμπεριφορά των Αθηναίων;

Ο Δημοσθένης στο λόγο του «Υπέρ της Ροδίων ελευθερίας» έχει αναλάβει να υποστηρίξει το αίτημα των Ροδίων για αποκατάσταση της δημοκρατίας στο νησί. Παρόλο που έχει επίγνωση της δυσκολίας του εγχειρήματος, δεν παραλείπει να ασκήσει προσεκτική κριτική στους συμπολίτες του, η οποία είναι εμφανής στα παρακάτω σημεία.

Αρχικά, παρακαλεί τους βουλευτές να εξασφαλίσουν σ'αυτόν και σε κάθε ομιλητή πλήρη ελευθερία λόγου, για να εκφραστούν σωστές και αντικειμενικές απόψεις που θα αποβλέπουν στο συμφέρον της πόλης : «Οἶμαι δεῖν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, περὶ τηλικούτων βουλευομένους δίδοναι παρηρησίαν ἐκάστῳ τῶν συμβουλευόντων». Συχνά στην Εκκλησία του Δήμου η παρηρησία είτε ως κοινωνική αρετή (απόλυτη ειλικρίνεια) είτε ως πολιτικό δικαίωμα (θαρραλέα έκφραση της γνώμης ενώπιον του πλήθους) συναντούσε αντιδράσεις. Οι «εκκλησιάζοντες» πολλές φορές θορυβούσαν και εμπόδιζαν με αποδοκιμασίες το ρήτορα να αγορεύσει, όταν δεν συμφωνούσαν με τις απόψεις του. Αυτές τις αντιδράσεις τις ενίσχυαν και οι «δημοκόλακες», οι «δημοπίθηκοι» κατά τον Αριστοφάνη, οι οποίοι φρόντιζαν να είναι δημοφιλείς προσαρμόζοντας τους λόγους τους στις επιθυμίες του πλήθους και όχι στο πραγματικό τους όφελος. Μ'αυτόν τον τρόπο, όμως, η *ισηγορία* που παρέχονταν στους Αθηναίους πολίτες ήταν χωρίς αντικείμενο. Ο Δημοσθένης στο συγκεκριμένο προοίμιο καταδικάζει αυτή την τακτική και επισημαίνει στους συμπολίτες του ότι δεν βοηθά να εκφράζονται στις συνελεύσεις χρήσιμες απόψεις.

Στη συνέχεια ο Δημοσθένης κατακρίνει τους συμπολίτες του για την αδράνεια και την αναποφασιστικότητα που τους χαρακτηρίζει : «Ἐγὼ δ' οὐδεπώποθ' ἠγησάμην χαλεπὸν τὸ διδάξαι τὰ βέλτισθ' ὑμᾶς (ὡς γὰρ εἰπεῖν ἀπλῶς, ἅπαντες ὑπάρχειν ἐγνωκότες μοι δοκεῖτε), ἀλλὰ τὸ πείσαι πράττειν ταῦτα». Και ενώ τους κολακεύει, λέγοντάς τους ότι γνωρίζουν τα σωστά και τα δίκαια, αμέσως τους επιπλήττει, γιατί μένουν στη «βουλήν» και στην «ψῆφον» και δεν προβαίνουν στην «πρᾶξιν». Ο Δημοσθένης σε πολλούς λόγους του επιπλήττει την έλλειψη δράσης των συμπολιτών του, αντιπαραβάλλοντάς τη με την ακαταπόνητη δραστηριότητα του Φιλίππου. Η

αμέλεια, η αδράνεια και η αδιαφορία των πολιτών είναι χαρακτηριστικά μιας πολιτείας που παρακμάζει.

B2. Ποια σημασία έχει η λέξη ὕβρις για τους αρχαίους Έλληνες και τι θεωρεί στο συγκεκριμένο απόσπασμα «ὕβριν» ο Δημοσθένης;

Για τους αρχαίους Έλληνες η λέξη «ὕβρις» έχει τη σημασία της παραβίασης των ηθικών κανόνων, της υπέρβασης των ορίων της ανθρώπινης φύσης και της σύγκρουσης με τους θεϊκούς νόμους. Η συμπεριφορά των ανθρώπων, όπως και των πόλεων, σύμφωνα με αυτή την αντίληψη πρέπει να κινείται στα όρια του μέτρου, που είναι και το δίκαιο. Οποιαδήποτε, λοιπόν, παραβίαση επιφέρει την «τίσιν», δηλαδή την τιμωρία για την αποκατάσταση της ηθικής τάξης που διασαλεύτηκε.

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο Δημοσθένης θεωρεί «ὕβριν» την ανεδαφική υπεροψία, την αλαζονεία, την προπέτεια και την αυθάδεια που πηγάζει από υπερβολική και αβάσιμη συναίσθηση δυνάμεως. Με την αποστασία τους από την Αθηναϊκή Συμμαχία οι Ρόδιοι υπέπεσαν στο αμάρτημα της ὕβρεως, επειδή υπερεκτίμησαν τη δύναμή τους και περιφρόνησαν τους ισχυροτέρους τους. Τιμωρία της ὕβρεως των Ροδίων είναι αυτή η έσχατη ταπείνωση, να ζητούν δηλαδή το έλεος αυτών τους οποίους πολέμησαν.

Είναι χαρακτηριστικό ότι ο ρήτορας σπεύδει να κατηγορήσει τους Ροδίους, την υπόθεση των οποίων υπερασπίζεται, για να μην αποδοκιμασθεί από το ακροατήριο με την υποψία ότι τους ευνοεί. Έτσι, αποδίδει την αποστασία στην αλαζονεία τους, για την οποία οι Αθηναίοι βέβαια δεν ευθύνονται και όχι σε κάποια σφάλματα της εξωτερικής τους πολιτικής, όπως η αυταρχική στάση απέναντι στους συμμάχους που προκάλεσε τη δυσαρέσκεια και την ανταρσία των Ροδίων και άλλων πόλεων. Μ' αυτόν τον τρόπο πραΰνει την οργή των Αθηναίων εναντίον των Ροδίων, τονίζοντας την παρούσα ταπείνωση και εξαίροντας τη μεγαλοσύνη της πόλεως στο έλεος της οποίας προσπίπτουν. Έτσι, με πολύ έντεχνο τρόπο η κατηγορία μεταβάλλεται σε υπεράσπιση.

B3. Ποια ήταν τα αίτια της αποστασίας της Ρόδου από τη Β' Αθηναϊκή Συμμαχία και ποια ήταν η συμμετοχή του νησιού στο «Συμμαχικό Πόλεμο»;

Βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 124, «Η πολιτική αστάθεια ... εγκατάσταση στη Ρόδο Καρικών φρουρών».

B4. πιθανόν, ηδονή, εμβέλεια, άγνοια, εισηγητής: να βρείτε με ποιες λέξεις του κειμένου παρουσιάζουν ετυμολογική συγγένεια οι παραπάνω λέξεις που σας δίνονται.

πιθανόν : πείσαι

ηδονή: ήσθηναι

εμβέλεια: διαβαλλόντων

άγνοια: έγνωκότες

εισηγητής: ήγησάμην

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Να μεταφράσετε το κείμενο που σας δίνεται.

Και απορώ ιδιαίτερα με τους Λακεδαιμόνιους με ποια τέλος πάντων αντίληψη ανέχονται να καίγεται η Ελλάδα, ενώ δίκαια είναι οι ηγέτες των Ελλήνων, εξαιτίας και της έμφυτης ανδρείας τους και της γνώσης τους στα πολεμικά πράγματα και εφόσον μόνοι αυτοί κατοικούν απόρθητοι και ατείχιστοι και χωρίς εμφύλιες διαμάχες και ανίκητοι και έχουν πάντα τις ίδιες συνήθειες· γι'αυτούς τους λόγους υπάρχει ελπίδα να διατηρήσουν αθάνατη την ελευθερία τους και επειδή σε παλιότερους αγώνες υπήρξαν σωτήρες της Ελλάδας να φροντίσουν για το μέλλον. Δεν θα είναι, λοιπόν, το μέλλον καλύτερο από το παρόν· γιατί δεν πρέπει να θεωρούμε τις συμφορές όσων έχουν καταστραφεί ξένες αλλά δικές μας ούτε να περιμένουμε έως ότου μας επιτεθούν οι δυνάμεις και των δύο, αλλά όσο ακόμη είναι δυνατό, να εμποδίσουμε την αλαζονεία τους.

Γ2. Για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε τον ζητούμενο τύπο :

περιορῶσιν : β' ενικό προστακτικής αορίστου β': περιίδα

ήγεμόνες : κλητική ενικού: ήγεμών

όντες : δοτική πληθυντικού στο ίδιο γένος: οὔσι

οικοῦντες : α' πληθυντικό οριστικής παρατατικού: ὤκοῦμεν

ῶν : αιτιατική ενικού θηλυκού γένους: ἦν

παρῆλυθόσι : γ' πληθυντικό οριστικής αορίστου β': παρήλθον

βελτίων : γενική πληθυντικού θηλυκού γένους: βελτιόνων

νομίζειν : το απαρέμφατο του μέλλοντα: νομιεῖν

ὑβρῖν : αιτιατική πληθυντικού: ὑβρεις

ἀναμείναι : γ' ενικό οριστικής παρατατικού στην ίδια φωνή: ἀνέμενε

Γ3α. καομένην, κεκτῆσθαι, ἀθάνατον, ὁ ἐπιών, ἀλλοτρίας, ὕβριν: Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους παραπάνω όρους.

καομένην : κατηγορηματική μετοχή, εξαρτώμενη από το περιορώσι (ρήμα ανοχής) που αναφέρεται στο «τήν Ἑλλάδα».

κεκτῆσθαι : τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο της απρόσωπης έκφρασης «ἐλπίς (ἐστί)»

ἀθάνατον : κατηγορούμενο στο «τήν ἐλευθερίαν»

ὁ ἐπιών : επιθετική μετοχή, επιθετικός προσδιορισμός στο «καιρός»

ἀλλοτρίας : κατηγορούμενο στο «συμφοράς»

ὕβριν : αντικείμενο στο απαρέμφατο «κωλύσαι»

Γ3β. τίνι ποτὲ γνώμη χρώμενοι καομένην τὴν Ἑλλάδα περιορώσιν : Να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης και να επισημάνετε τον συντακτικό της ρόλο.

Πρόκειται για δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση, μερικής άγνοιας που λειτουργεί συντακτικά ως έμμεσο αντικείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης «θανμάζω».

